

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проєкту
Закону України «Про державний контроль за дотриманням вимог
законодавства під час надання соціальної підтримки»

Картка проєкту

Розробник проєкту Закону: Міністерство соціальної політики України	Метою проєкту Закону є визначення повноважень Національної соціальної сервісної служби щодо здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та внесення змін до ст. 2 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	Проект Закону надіслано відповідно до § 37 ² Регламенту Кабінету Міністрів України
---	---	---

Резюме антикорупційної експертизи

За результатами проведення антикорупційної експертизи Національне агентство ідентифікувало у проєкті Закону такі корупціогенні фактори:

1) необґрунтоване встановлення положень відсильного характеру щодо врегулювання порядку здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням надавачами соціальних послуг вимог законодавства про соціальні послуги за допомогою нормативно-правових актів нижчого рівня;

2) необґрунтоване розширення дискреційних повноваження Національної соціальної сервісної служби України стосовно визначення суб'єктів, щодо яких буде здійснюватися державний контроль.

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Необґрунтоване встановлення положень відсильного характеру щодо врегулювання відносин у сферах з високим рівнем корупційних ризиків за допомогою нормативно-правових актів нижчого рівня

Положення ст. 10 проєкту Закону передбачають, що державний контроль за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Разом з тим норма ч. 4 ст. 19 Господарського кодексу України закріплює правило, згідно з яким органи державної влади і посадові особи, уповноважені здійснювати державний контроль і державний нагляд за господарською діяльністю, їх статус та загальні умови і порядок здійснення контролю і нагляду мають визначатися законами.

Аналогічне правило передбачене і в ст. 3 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», яка серед принципів державного нагляду (контролю) виокремлює здійснення такого нагляду лише за наявності підстав та в порядку, визначених законом.

Відповідно до положень проєкту Закону під правове регулювання щодо контролю підпадають не лише структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій, виконавчі органи місцевих рад, центри надання адміністративних послуг, а й інші надавачі соціальних послуг – приватні суб'єкти господарювання.

Оскільки для правовідносин, що пов'язані зі здійсненням державного нагляду (контролю), характерним є високий рівень корупційних ризиків, необхідно порядок проведення державного нагляду (контролю) визначити на законодавчому рівні.

Також варто відзначити, що наразі предметом антикорупційної експертизи Національного агентства з питань запобігання корупції є проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження дозвільних процедур та контролю у сфері надання соціальних послуг», яким пропонується урегулювати сферу державного нагляду (контролю) під час надання соціальних послуг.

Оскільки цим проектом Закону пропонується урегулювати державний контроль лише у межах частини правовідносин у сфері надання соціальних послуг - надання соціальної підтримки, для уникнення дублювання та колізії норм актів, що діють у цій сфері, доцільно розглянути можливість об'єднання зазначених проектів в один законопроект.

Рекомендації НАЗК:

1) визначити порядок здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням надавачами соціальних послуг вимог законодавства про соціальні послуги, якості наданих соціальних послуг, їх відповідності державним стандартам на рівні закону;

2) розглянути можливість запровадження одного проекту Закону, який діятиме у сфері державного нагляду (контролю) під час надання соціальних послуг.

2. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органу державної влади чи органу місцевого самоврядування або особи, уповноваженої на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, за відсутності визначення вичерпних випадків, підстав, форм, строків, порядку здійснення таких повноважень, контролю за їх здійсненням та відповідальності за можливі зловживання під час їх здійснення

2.1. Проект Закону створює надмірні дискреційні повноваження Національної соціальної сервісної служби України (далі - Служба).

Так, згідно із Законом України «Про соціальні послуги» надавачі соціальних послуг - це юридичні та фізичні особи, фізичні особи-підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг. У ст. 13 зазначеного Закону встановлено, що надавачі соціальних послуг провадять свою діяльність відповідно до законодавства про соціальні послуги, на підставі установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг та категорії осіб, яким надаються такі послуги, за умови забезпечення їх відповідності критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, встановленим Кабінетом Міністрів України.

У ч. 2 ст. 4 проекту Закону пропонується крім надавачів соціальних послуг до об'єктів державного контролю віднести, зокрема, суб'єкта, який має ознаки надання соціальних послуг. При цьому повноваження встановлювати критерії таких ознак передбачається надати Мінсоцполітики.

Тобто проектом Закону необґрунтовано розширене коло суб'єктів, які підлягають державному нагляду, а Службі надані дискреційні повноваження визначати критерії належності фізичних та юридичних осіб до об'єктів вказаного контролю.

Встановлення вказаних критеріїв на рівні підзаконного акта створює умови для виникнення корупційних ризиків, зокрема визначення таких суб'єктів Службою на власний розсуд.

Оскільки критерії діяльності надавачів соціальних послуг відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» встановлені Кабінетом Міністрів України, вважаємо за доцільне визначити у проекті Закону, що критерії до суб'єкта, який має ознаки надання соціальних послуг, також будуть встановлені Кабінетом Міністрів України.

При цьому, з огляду на те, що визначення основних понять та правових засад надання соціальних послуг встановлено у Законі України «Про соціальні послуги», визначення поняття суб'єкта, який має ознаки надання соціальних послуг, доцільно навести саме у цьому Законі.

Рекомендації НАЗК:

- 1) п. 4 ч. 2 ст. 4 проекту Закону виключити;
внести зміни до Закону України «Про соціальні послуги» та визначити поняття «суб'єкт, який має ознаки надання соціальних послуг»;
- 2) визначити, що критерії до суб'єкта, який має ознаки надання соціальних послуг, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

2.2. У ст. 9 проекту Закону визначено повноваження суб'єкта державного контролю, серед яких «здійснює інші повноваження щодо забезпечення державного контролю».

Повноваження щодо забезпечення державного контролю мають бути виключними. Відсутність вичерпного мандату Служби у межах здійснення державного контролю на законодавчому рівні сприятиме виникненню корупційних ризиків та створюватиме умови для безпідставного втручання органу у діяльність суб'єктів господарювання.

Рекомендації НАЗК:

- п. 12 ч. 1 ст. 9 проекту Закону виключити.

Висновок:

проект Закону містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наведених рекомендацій.

Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції

Олександр НОВІКОВ